

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cursus Theologico-Moralis

Ad usum Tyronum elucubratus, Et in Quotidianis Prælectionibus

Quoad ea, quæ Moralis Theologia disputat de Legibus, de Præceptis
Decalogi, de Restitutione, ac de Contractibus

Viva, Domenico

Patavii, 1723

Art. III. An quævis obligatio imposita Mutuatario sit Usura?

urn:nbn:de:hbz:466:1-40673

ARTICULUS III.

An quævis obligatio imposita Mutuatario sit Usura?

- I. Usuraria est omnis obligatio ex iustitia Mutuatario imposita, ad quam aliunde non tenebatur; non vero si obligetur ad id, quod alias ex iustitia erat debitum.
- II. Quid si imponatur illi onus, ad quod solum ex charitate tenebatur?
- III. Non sine usura imponitur mutuatario, quod præstet munus a lingua, aut ab obsequio, aut a manu, aut quod tibi quamvis digno officium, vel Beneficium conferat.
- IV. Quid si quis mutuare velit, nisi alter remutuet? Aut nisi ad suam scholam, molendinum, aut apothecam veniat?
- V. Probabiliter non est usurarius, qui vendit merces pretio iusto riguroso pecunia credita, quas venderet pretio infimo pecunia numerata.
- VI. Num debens centum post annum possit nunc dare quinquaginta cum pacto, quod alia quinquaginta post biennium solvantur?
- VII. Quid si mutuetur triticum vetus cum pacto, quod post annum restituantur novum?
- VIII. Estimatio valoris rei mutuata desumenda est ex eo quod ea valebat in loco, ubi fuit mutuata.

I. **Q**uaritur primo, Quænam obligatio imposita Mutuatario sit usuraria; Quænam vero licita?

Respondeo cum communi, omne pactum, per quod imponitur mutuatario onus, & obligatio ex iustitia, ad quam alias non tenebatur, labem usurae continere. Ratio est, quia talis obligatio est pretio æstimabilis, (eo quod tollat alteri, nempe mutuatario, libertatem, & obliget illum ad damna

Pars IV.

secuta,) & supra sortem acciperetur: Contra vero licitum est pactum, per quod imponitur obligatio ad id, ad quod alias ex iustitia mutuataris tenebatur, puta ad reddendum depositum, ad reddendum debitum antiquum, &c.

II. Molin. disp. 309. putat non esse usuram mutuare cum pacto, quod fiat id, quod ex charitate aliquis tenetur præstare; verbi gratia quando Medicus sub reatu culpæ mortalis tenetur iusto pretio mederi, &c. Et ratio est ex Tambur. cap. 8. §. 2., quia cum medicus hic absolute teneatur, non censetur superadditum novum onus obligando illum ex iustitia. Sed communius id negant, quia si ex iustitia teneretur, obligaretur ad resarcienda damna secuta; unde novum onus ex mutuo confurgeret.

III. Hinc sequitur primo, usuram committi ab eo, qui mutuat cum pacto, ut mutuataris præstet munus aliquod vel a lingua, vel ab obsequio, vel a manu; Dicitur autem Munus a lingua alloqui Regem, verbi gratia canere, laudare, &c.; Dicitur Munus ab obsequio aperire alteri caput, comitari dominum, signa amicitia, & officia particularia exhibere; Munus demum a manu est colere agrum, domum conducere, vel locare, & his similia.

Sequitur secundo, committi usuram, si mutues cum pacto, quod mutuataris conferat tibi, quamvis digno, aliquod Officium, vel Privilegium, vel Beneficium; Immo in hoc casu usura esset Simoniaca, cum ineatur pactum rei temporalis pro spirituali. Unde fit, quod si cum damno mutuantis aliquod officium temporale acceptum sit, debeat tale damnum resarciri, & Beneficium sic acceptum dimittendum est, & fructus percepti vel in pios usus erogandi, vel dandi sunt Camerae Apostolicæ; nisi cum illa fiat compositio: Quare non est audien-

I

diendus Petrus Navar. apud Bonac., qui putat non committi usuram ab eo, qui non vult mutuare, nisi mutuarius sibi, vel alteri conferat in presenti Beneficium aliquod, vel Officium.

IV. Sequitur tertio, usuram committi ab eo, qui mutuat sub conditione, ut mutuarius statim, vel in posterum remutuet; Obligatio enim remutuandi, quæ imponitur, est pretio æstimabilis. Verum quidem est, posse utrumque se obligare ad mutuandum pro certo tempore, quia sic utriusque contrahentis par est onus, & obligatio. At non videtur licitum imponere mutuuario obligationem remutuandi, ut docent Rebel., Azor., Bonac. punct. 9. contra Petrum Navar., Molin. disp. 308., Lefs., Sal., qui putant licitum esse nolle mutuare, verbi gratia pecuniam, nisi mutuarius in presenti remutuet aliquod, quo mutuans indiget. Id tamen in praxi est periculosum.

Illud certum est, non esse usuram, si quis videns Titium non habere animum mutuandi in presenti, aut in futurum, cum cateroqui possit sine incommodo, nolit illi quicquam commodare; nam in tali casu non habetur mutuum cum obligatione remutationis, sed solum non vult ille remutuare, quia videt Titium ingratum esse, ut notat Trull. dub. 6., & Dian. part. 1. tract. 8. resol. 10.

Sequitur quarto, committi usuram ab eo, qui mutuat cum pacto, ut ille ad suam scholam, vel molendinum, vel apothecam veniat; necnon ab eo, qui mutuat cum pacto non reperendi mutuum, donec mutuarius frequentet molendinum, &c.: Quamvis possit absolute nolle mutuare, immo possit etiam speculative loquendo velle repetere mutuum, si videat mutuarium ingratum nolentem frequentare suum molendinum, cum possit sine suo

incommodo. Quod si tale pactum intercessit, tenetur mutuuario refarcire damnum ex tali pacto secutum.

Sequitur quinto, committi usuram ab eo, qui mutuat pecuniam, vel vinum verbi gratia, cum pacto, quod restituatur mutuum in re diversæ rationis, puta in tritico tempore messis, quia imponit obligationem ex justitia pretio æstimabilem, ad quam ille non tenebatur: Potest quidem iniri contractus emptionis solvendo pecuniam anticipato pro tritico dando tempore messis pretio tunc taxado juxta estimationem communem; sed in tali casu pecunia debet dari irrevocabiliter; ubi contra pecunia, quæ mutuatur gratis nullo præfixo tempore, potest ad libitum revocari. Eodem modo possum anticipata solutione conducere operas coloni, & volenti meum agrum colere mutuare illi pecuniam, ut boves emat, & alia necessaria; sed non possum illi non parato ad colendum agrum meum mutuare cum pacto, quod vendat mihi suas operas, emendo boves, & colendo agrum meum, quia sic onus ex justitia indebitum ex mutuo consurgeret. Similiter possum anticipata solutione emere operam Medici, vel Advocati per annum verbi gratia; at non possum mutuare illis cum pacto, quod vendant mihi operam suam, & justo pretio medeatur, & causam defendatur.

Sequitur demum, non committi usuram ab eo, qui novam obligationem ex justitia non imponit mutuando; verbi gratia ab eo, qui mutuat cum pacto, quod mutuarius det pignus, vel hypothecam pro securitate mutui. Non tenetur enim mutuator mutuare cum periculo amittendæ fortis: Nec committitur usura ab eo, qui mutuat cum pacto, quod mutuarius restituat sibi depositum debitum, aut quodcumque ex justitia debet; Non vero si in eatur pactum, quod ponat mutuarius,

rius, quod ex charitate, vel obedientia tenetur ponere. Nec est usura mutuari ad redimendam vexationem injustam sive propriam, sive alienam: Verbi gratia, mutuare inimico, ut condonet injustam satisfactionem, quam exigit: Et probabiliter, ut notat Rebell. hic., si quis mutuet cum pacto, quod solvantur sibi legata non pia in minus solemniter testamento relicta, non committit usuram, sequendo eam opinionem, quod ea debeantur in conscientia; secus vero si quis sequatur opinionem oppositam probabiliorum. Præterea nec committitur usura ab eo, qui mutuat sperans, & intendens remissionem rancoris, aut amicitiam, & ea mediante liberalem condonationem pænæ debitæ; quia immediate non acquiritur aliquid pretio æstimabile.

V. Probabiliter non est usurarius, qui iusto pretio, licet riguroso, vendit credito merces suas, ut plures attrahat ad emendum, ut docet Molin. disp. 309. num. 51., & Sal. contra Sylvest. apud Bonac., quia quamvis vendens credito virtualiter mutuet, tamen vere iusto pretio vendit res suas, ut diximus cum de Venditione art. 3. num. 7. ex Lug. de Emption. num. 104., & ex Dian. part. 1. tract. 8. resol. 21. Quamvis enim non possit mutuans exigere aliquod supra fortem eo titulo, quod pecunia numerata, & præfens pluri æstimetur, quam numeranda, juxta propos. 41. damnatam ab Innoc. XI., potest tamen vendi credito merx pretio iusto riguroso, etiam si cum pecunia numerata venderetur infimo; quia utrumque pretium est iustum, & libere celebratur contractus ab emente.

Adde, nec committi usuram ab eo, qui obligat se ad mutuandum alteri, quancumque sibi libuerit, & pro tali obligatione exigit pretium moderatum; Sicuti nec est usura aliquid moderatum exigere pro fidejussione,

qua fidejussor obligat se ad debiti solutionem in defectum principalis, ex Salon. apud Trull. dub. 6.; quia periculum solvendi est pretio æstimabile; Ex quo inferunt aliqui, quod si potest fidejussor aliquid exigere pro fidejussione, possit etiam, saltem speculative loquendo, mutuans subire vices fidejussoris, & pro eo titulo exigere id, quod fidejussori distincto solvendum esset: In tali enim casu mutuans lucrum reportaret non præcisè ex mutuo, sed ex periculo amittendæ fortis, ratione cuius potest fidejussor aliquid accipere; itaut quo minus est tale periculum, eo minus solvi pro eo debeat, ut videtur est apud Bonac. punct. 5. Ubi notat, quod si nullum sit periculum, nihil accipi possit, & quod non possit mutuans cogere mutuatarium ad suscipiendum seipsum pro assicuratore.

VI. Quæritur secundo; Si Titius debens centum Cajo post annum, det illi quinquaginta nunc cum pacto, quod alia quinquaginta solvantur post biennium, committiturne usura?

Respondeo, Lessl., Sal., Trull., Dian. part. 1. tract. 8. resol. 63., Tambur. lib. 7. tract. 3. cap. 7. §. 8. num. 8. putare, quod non committatur usura, quia unum mutuum datur pro alio: Bonac. tamen putat usuram committi, quia Titius dando quinquaginta anticipato revera mutuatur hæc per annum, imponendo Cajo obligationem, quod remutuet alia quinquaginta; Diximus autem quod mutuare imponendo obligationem remutuandi sit usura; Quia tamen non committitur usura, quando uterque contrahens obligatur ad mutuandum, ideo in hoc casu probabiliter non habetur usura; quia qui debet centum post annum obligat se, & vere dat quinquaginta per annum, dummodo ille veluti alia quinquaginta mutuet per alium annum, unde

unde contentus sit eā accipere post biennium.

VII. Quæritur tertio: An sit usura mutuare verbi gratia triticum vetus, ut post annum restituatur novum?

Respondeo certum esse, quod solutio mutui facienda sit juxta valorem, quem res habebat tempore Contractus, nisi aliter conventum sit, quia secus non servatur æqualitas inter datum, & acceptum: Quare sicut si mutuaveris decem tarenos, & deinde moneta crescat in valore, itaut novem tarenis æquivalent decem illis acceptis, non debent restitui decem, sed novem; ita si mutuaveris decem modios tritici valentes decem aureis, & deinde crescat, vel decrescat valor tritici, non debent restitui decem, sed solum quantum æquivalent in valore illis decem: Dixi, nisi aliter sit conventum; potest enim accidere, quod qui mutuat decem modios tritici valentes centum, æque se exponat periculo perdendi, & lucrandi, si post annum restituendi sint decem modii, quantumque tunc valeant, & in tali casu restitui debent decem modii, vel pecunia, qua decem modii tunc emi possint. His præmissis resolvitur quæsitum; Nam si post annum triticum novum, quod restituitur, tanti valeat, quanti valebat tunc triticum vetus, & nunc vetus triticum valeat minoris, potest iniri pactum, quod restituatur novum. Si vero triticum vetus tanti valebat tunc, quanti nunc, non potest tale onus ex justitia imponi mutuatario, ut reddat triticum novum, si ejusdem valoris, & bonitatis est triticum vetus, quod accepit, & quod reddit.

Dices: quamvis sit ejusdem valoris, tamen diuturnius conservari potest triticum novum; mutuans autem nisi mutuasset, potuisset tunc vendere triticum vetus, & eodem pretio emere nunc triticum novum, & confer-

vare diuturnius; ergo æquum est, ut restituatur novum.

Respondeo procul dubio debere restitui novum, si mutuans habuisset talem animum, & manifestasset mutuatario; nam ratione damni emergentis procul dubio posset mutuatarium talem obligationem subire, ut dicitur art. sequenti; Si vero talem animum non haberet, quando mutuavit, quare debet restitui triticum novum, quod cum diuturnius conservari possit, eo ipso melioris est qualitatis, etiam si eodem pretio vendatur, quia communiter emitur, ut edatur, non ut conservetur?

VIII. Dubium est: Utrum æstimatio rei mutuatae judicanda sit tempore solutionis juxta valorem, quem res habet, in loco, ubi fit solutio, an potius juxta valorem, quem res habet in loco, ubi mutuum fuit acceptum?

Respondeo, faciendam universim esse solutionem juxta æstimationem, quam habebat res in loco, ubi fuit mutuata, itaut si aliter conveniatur, debeat spes lucri cum periculo damni compensari; aliter conventio esset usuraria, nisi propria sponte mutuatarium aliud offerat, quod sit utile mutuanti, sibi vero non damnosum.

ARTICULUS IV.

Quotupliciter potest aliquid ultra sortem exigi citra usuram?

- I. Potest mutuator aliquid ultra sortem exigere ratione damni emergentis, aut periculi damni.
- II. Num debeat moneri mutuatarium, ut teneatur damnum emergens compensare?
- III. Potest ab initio pacisci mutuans de compensando lucro cessante, dum modo adsint quatuor conditiones.
- IV. Spes lucri tanti æstimanda, quantum quis eam venderet alteri, aut ipse ab alio emeret.